

Från lagstiftningsarbetet

Lagstiftning i riksdagen hösten 1992

I denna översikt lämnas en redogörelse för lagstiftningsfrågor som har behandlats av riksdagen hösten 1992. Lagstiftningsarbetet under denna period har i stor utsträckning präglats av Sveriges åtaganden enligt avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområde (EES-avtalet). Vissa delar av denna lagstiftning har redan trätt i kraft trots att så inte har skett med EES-avtalet, och dessa ärenden har också medtagits i denna översikt. Övrig lagstiftning till följd av EES-avtalet kommer att redovisas i en separat översikt i samband med att avtalet och den ifrågavarande lagstiftningen träder i kraft.

Liksom i tidigare översikter har företrädesvis medtagits ärenden som har bedömts vara av särskilt intresse för SyJT:s läsekrets. Lagstiftning om skatt och tull har förbigåtts. Om inte annat sägs har lag eller lagändring trätt i kraft den 1 januari 1993. Hänvisning till Svensk författningssamling avser 1992 års samling, där inte annat anges.

Offentlig rätt

Riksdagen har som vilande antagit ett förslag till *lag om ändring i regeringsformen*. Lagförslaget innebär ett grundlagsfästande av utlandssvenskars rösträtt.

Riksdagen har antagit en *sametalingslag*. Lagen innehåller bl. a. grundläggande bestämmelser om uppgifter för och organisation av en särskild myndighet, Sametinget. Myndighetens huvuduppgift är att bevaka frågor som rör samisk kultur i Sverige (SFS 1433).

Riksdagen har beslutat ändring i *lagen om vissa internationella sanktioner* (den s. k. sanktionslagen). Ändringen innebär att regeringen getts möjlighet att tillämpa sanktionslagen — förutom efter beslut eller rekommendationer av FN:s säkerhetsråd — också om samarbetet med Europeiska gemenskaperna (EG) eller inom ESK (den Europeiska säkerhetskonferensen) för att främja internationell fred och säkerhet påkallar det, och om det är ett svenskt intresse att sanktionsåtgärder vidtas utan dröjsmål (SFS 1257).

Riksdagen har vidare antagit en ny *lag om undanförsel och förstöring*, som erätter den nuvarande lagen på området. Den nya lagen innebär bl. a. att även undanförsel och förstöring av manuella och ADB-baserade informationssystem skall omfattas. Lagen träder i kraft den 1 juli 1993 (SFS 1402).

Genom en *lag om Sveriges ekonomiska zon* har riksdagen bemyndigat regeringen att inrätta en svensk ekonomisk zon. Införandet av en sådan zon möjliggör för Sverige att — i överensstämmelse med folkrätten — reglera förhållandena i omgivande hav utanför den svenska territorialgränsen (SFS 1226).

Riksdagen har beslutat upphäva Postverkets brevmonopol genom en *lag om upphävande av kungörelsen om Postverkets ensamrätt till brevbefordran m. m.* (SFS 1723).

En ny *lag om introduktionsersättning till flyktingar och vissa andra utlänningar* har antagits av riksdagen. Lagen innebär att kommunerna har möjlighet att under en introduktionsperiod ge introduktionsersättning i stället för socialbidrag till flyktingar och andra utlänningar som omfattas av det kommunala flyktingmottagandet. Som förutsättning för att ersättning skall beviljas gäller att flyktingen följer en introduktionsplan som upprättats av kommunen efter samråd med den enskilde flyktingen. Om planen inte följs, får kommunen besluta att introduktionsersättning inte skall betalas ut. Kommunerna bestämmer introduktionsersättningens storlek, övriga villkor samt verksamhetens organisation. En kommuns beslut att inte betala ut ersättning får överklagas till länsrätten. Däremot får ett beslut om ersättningens storlek inte överklagas. I lagstiftningsärendet har följdändringar vidtagits i bl. a. *sekretesslagen* (SFS 1068 ff.).

Genom ändringar i *utlänningslagen* har riksdagen begränsat möjligheterna att ta barn i förvar inför verkställighet av ett avvisnings- eller utvisningsbeslut. Lagändringarna innebär att förvarstagande av barn får ske först om ett förfarande med att ställa barnet under uppsikt har misslyckats (SFS 1318).

Riksdagen har beslutat en ändring i *tullagen*, som innebär att Statens livsmedelsverk på begäran och utan föregående sekretessprövning skall få tillgång till uppgifter som förekommer hos tullmyndigheterna och som rör import och export av varor (SFS 1168).

Riksdagen har vidtagit ändringar i *djurskyddslagen*. Ändringarna innebär bl. a. skärpta regler när det gäller förbud att ha hand om djur. Förbud att ha hand om djur skall numera meddelas när det förekommit vissa angivna missförhållanden. Från förbud undantas bara sådana fall då det kan antas att ett upprepande av missförhållandena inte kommer att inträffa (SFS 1095).

Militärlagstiftning

Riksdagen har antagit en ny *lag om höjd beredskap*, som ersätter lagen om beredskapstillstånd. Genom den nya lagen skapas bättre möjlighet för regeringen att — i den utsträckning som regeringsformen medger — höja beredskapen. Beredskapsgraderna begränsas till två, nämligen skärpt beredskap och högsta beredskap. Enligt lagen ges också regeringen möjlighet att begränsa en beredskapshöjning till viss del av landet eller till viss verksamhet. I lagstiftningsärendet har riksdagen också vidtagit följdändringar i *värnpliktslagen* samt ett flertal andra författningar. Den nya lagstiftningen träder i kraft den 1 juli 1993 (SFS 1403 ff.).

En ny *lag om väpnad styrka för tjänstgöring utomlands* har antagits av riksdagen. Innebörden av den nya lagen är att möjligheterna utvidgas för regeringen att utan riksdagens hörande ställa en väpnad styrka till förfogande för fredsbevarande verksamhet utomlands. Ifrågavarande bemyndigande gällde tidigare endast beslut om medverkan i FN:s fredsbevarande operationer men blir nu tillämpligt också på ett motsvarande engagemang efter begäran från Konferensen om säkerhet och sam-

arbete i Europa (ESK). I lagstiftningsärendet har också följändringar vidtagits i bl. a. *brottsbalken* (SFS 1153 ff.).

Fastighetsrätt

Riksdagen har beslutat ändringar i *fastighetsbildningslagen* jämte följändringar i bl. a. *anläggningslagen*. Lagändringarna innebär i huvudsak att möjligheterna att använda fastighetsregleringsinstitutet vid genomförande av detaljplan har vidgats samt att ersättningsreglerna vid fastighetsreglering har anpassats till motsvarande regler i expropriationslagen (SFS 1212 ff.).

Genom en ändring i *jordabalken* har tomträttshavare fått i huvudsak samma grannelagsrättsliga ställning som en fastighetsägare (SFS 1209).

Till följd av bl. a. EES-avtalet har riksdagen beslutat avskaffa de tidigare generella begränsningarna i rätten för utlänningar, utländska juridiska personer och andra s. k. kontrollsobjekt att här i landet förvärva fast egendom. Genom antagande av en särskild *lag om tillstånd till vissa förvärv av fast egendom* har dock riksdagen beslutat att behålla en viss förvärvskontroll för fastigheter som är avsedda för fritidsändamål. Beslutet har också föranlett ändringar i *förköpslagen*, *lagen om förvärv av hyresfastighet m. m.*, *jordförvärvslagen* m. fl. lagar. Den nya lagstiftningen trädde i kraft den 31 december 1992 (SFS 1368 ff.).

Riksdagen har antagit en ändring i *jordabalken* samt en ny *lag om verkan av vissa förbehåll vid överlåtelse av fastighet som tillhör staten, m. m.* Den nya lagstiftningen är föranledd av bolagiseringen av Domänverket och Statens vattenfallsverk och rör tillbehör till fast egendom (SFS 1460 f.).

Miljörätt

Riksdagen har vidtagit ändringar i *lagen om kärnteknisk verksamhet*. Ändringarna innebär bl. a. att det införs ett förbud mot slutförvaring av utländskt kärnavfall i Sverige (SFS 1536).

Associationsrätt

Riksdagen har — till följd av bl. a. EES-avtalet — beslutat att slopa samtliga förvävsrestriktioner för aktier i svenska bolag. Bestämmelserna om bundna aktier i *aktiebolagslagen*, *bankaktiebolagslagen* och *försäkringsrörelselagen* har således upphävts. Beslutet har föranlett följändringar i bl. a. *aktiekontrollagen* (SFS 1238 ff.).

Riksdagen har beslutat att med ytterligare två år förlänga giltighetstiden för den övergångsbestämmelse till *lagen om handelsbolag och enkla bolag* enligt vilken frågan om gränsdragningen mellan sådana bolag (bildade före ikraftträdandet av lagen den 1 juli 1981) alltjämt skall bedömas enligt äldre rätt (SFS 1210).

Immaterialrätt

Till följd av EES-avtalet har riksdagen beslutat ändringar i *varumärkeslagen* och *lagen om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk*. Ändringarna i varumärkeslagen innebär bl. a. utökade möjligheter att få grafiska tecken godkända som varumärken samt skärpt användningstvang för varumärken. I fråga om upphovsrättslagen har reglerna om

skyddet för datorprogram ändrats. Ändringarna innebär bl. a. att skyddet för datorprogram omfattar även programmets förberedande designmaterial, att alla rättigheter till datorprogram som utvecklats av arbetstagare övergår till arbetsgivaren såvida inte annat har avtalats samt att även kopiering för enskilt bruk skall vara förbjuden. I lagstiftningsärendet har också ändringar — som inte är föranledda av EES-avtalet — vidtagits i *växtförädlarrättslagen*. Sistnämnda ändringar innebär bl. a. att ytterligare ett antal växtsläkter och hybrider omfattas av lagen (SFS 1686 ff.).

Skadeståndsrätt

Riksdagen har vidtagit en ändring i *produktansvarslagen* som innebär att skadeståndet även vid personskada skall jämkas efter vad om är skäligt, om vållande på den skadelidandes sida har medverkat till skadan (SFS 1137).

Riksdagen har beslutat en ändring i *trafikskadelagen*. Ändringen innebär att trafikförsäkringsanstalterna får regressrätt mot alla som kan vara ansvariga enligt produktansvarslagen (SFS 1121).

Straffrätt

Riksdagen har antagit en *lag om immunitet och privilegier för ministerrådsmöten och ämbetsmannakommittémöten inom Konferensen om säkerhet och samarbete i Europa (ESK)*. Lagen trädde i kraft den 1 december 1992 och gäller till utgången av år 1994 (SFS 1035).

Riksdagen har vidare beslutat att bl. a. observatörer, inspektörer och medlemmar av en utvärderingsgrupp inom ESK skall åtnjuta immunitet och privilegier enligt det s. k. Wiendokumentet från år 1992. Beslutet har föranlett en ändring i *lagen om immunitet och privilegier i vissa fall* (SFS 1122).

Processrätt

Riksdagen har beslutat ändringar i *rättshjälpslagen*. Ändringarna innebär bl. a. följande. De avgifter som de rättssökande skall betala har genomgående höjts. Den som beviljas allmän rättshjälp skall i princip alltid betala en fast inkomstrelaterad avgift, grundavgift, om minst 440 kr. Därutöver skall den som har en beräknad årsinkomst som överstiger ett basbelopp betala tilläggsavgift. Tilläggsavgiften är både inkomst- och kostnadsrelaterad, och skall beräknas på i princip samtliga kostnader i ärendet. Tilläggsavgift utgår med 10, 20 eller 30 % av kostnaderna beroende på inkomstläge. Den kan dock aldrig bli högre än tre gånger grundavgiften. Genom en i samma ärende beslutad ändring i *rättegångsbalken* har motsvarande regler införts i fråga om återbetalningsskyldigheten för tilltalade i brottmål. Lagändringarna har trätt i kraft den 1 mars 1993 (SFS 1993:9 f.).

Genom ändring i *delgivningslagen* kan numera s. k. förenklad delgivning användas även i mål eller ärenden till vilka myndigheten själv tagit initiativet (SFS 1065).

Riksdagen har beslutat förlänga giltighetstiden för *lagen med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål* till utgången av år 1993 (SFS 1207).

Genom en särskild *lag om kvarstad på fartyg i internationella rättsförhållanden* har riksdagen beslutat att införliva konventionen om kvarstad och liknande säkerhetsåtgärder (arrest) på havsgående fartyg (den s. k. arrestkonventionen) med svensk rätt. Införlivandet av konventionen föranledde också beslut om ändringar i sjölagen rörande svensk domstols behörighet. Lagstiftningen träder i kraft den dag regeringen bestämmer (SFS 1993:103).

Konkursrätt

I syfte att tidigarelägga fristdagen vid ackord och konkurs och därmed förbättra möjligheterna till återvinning har riksdagen beslutat en ändring i *ackordslagen* (SFS 1067).

Trafikrätt

Riksdagen har beslutat upphäva lagstiftningen om fritidsbåtsregistret genom en särskild *lag om upphävande av lagen om fritidsbåtsregister*. I lagstiftningsärendet har också *lagen om registrering av båtar för yrkesmässig sjöfart m. m.* ändrats så att det är möjligt att registrera även icke registreringspliktiga båtar i de båtregister som förs av Sjöfartsregistret vid Stockholms tingsrätt (SFS 1653 ff.).

Socialrätt

Genom ändring i *lagen om allmänna barnbidrag* har riksdagen — av besparingsskäl — upphävt sitt tidigare beslut om höjning av barnbidraget. I lagstiftningsärendet beslutades bl. a. också en ändring i *semesterlagen* av innebörd att antalet semesterdagar har sänkts från 27 till 25 (SFS 1569 ff. och 1329 ff.).

I besparingssyfte har riksdagen vidare beslutat om bl. a. införande av en karensdag och sänkta erättningsnivåer inom sjukförsäkringen fr. o. m. den 1 april 1993, nya nivåer inom förtidspensioneringen fr. o. m. den 1 juli 1993 samt reduktion av pensions- och studiemedelsutbetalningarna fr. o. m. den 1 januari 1993. Beslutet har föranlett ändringar i *lagen om sjuklön*, *lagen om allmän försäkring* m. fl. författningar (SFS 1701 ff.)

Riksdagen har beslutat ändringar i *lagen om allmän försäkring* m. fl. lagar. Lagändringarna — som är en följd av EES-avtalet — innebär att ett helt nytt system för beräkning av folkpension har införts. Enligt det nya systemet kan rätt till folkpension intjänas enligt två alternativa regler. Enligt den ena regeln skall folkpension utges i förhållande till bosättningsstid i landet och enligt den andra regeln i förhållande till antalet år för vilka tillgodoräknats ATP-poäng. Den regel som ger det mest fördelaktiga resultatet skall tillämpas. För rätt till oavkortad folkpension krävs 40 bosättningsår mellan 16 och 64 års ålder respektive 30 år med ATP-poäng. De nya reglerna gäller för både svenska och utländska medborgare. Endast svenska medborgare har dock för närvarande rätt att enligt svensk lagstiftning uppbära folkpension vid bosättning utomlands.

När EES-avtalet träder i kraft kommer medborgare i samtliga EES-länder att tillförsäkras samma rättigheter (SFS 1277 ff.).

Genom en ändring i *lagen om begränsning av läkemedelskostnader, m. m.* har beloppsgränsen för det s. k. högkostnadsskyddet inom sjukvården höjts med 100 kr till 1 600 kr (SFS 1693).

Riksdagen har infört ett ändrat arbetsskadebegrepp genom ändringar i *lagen om arbetsskadeförsäkring*. Lagändringarna innebär att kravet på skadlighet vid bedömning av arbetsskador har skärpts, samt att bevisregeln ändrats så att orsakssamband anses föreligga mellan en skada och ett olycksfall eller annan skadlig inverkan i arbetet om övervägande skäl talar för det (SFS 1698).

I syfte att öka inslagen av konkurrens i kommunal verksamhet har riksdagen beslutat ändringar i bl. a. *socialtjänstlagen* och *hälso- och sjukvårdslagen* (SFS 1381 ff.).

Genom ändring i *socialtjänstlagen* har riksdagen slagit fast att staten är huvudman för de särskilda ungdomshemmen (§ 12-hemmen) och för de hem som avses i *lagen om vård av missbrukare i vissa fall* (LVM-hemmen). Lagändringen träder i kraft den 1 juli 1993 (SFS 1993:1).

I syfte att lagreglera verksamheten med bostadsanpassning har riksdagen antagit en *lag om bostadsanpassningsbidrag m. m.* Den nya lagen överensstämmer i huvudsak med tidigare — i förordningsform givna — bestämmelser och innebär att kommunerna har en skyldighet att lämna stöd till bostadsanpassning och återställning av anpassade bostäder (SFS 1574).

Genom ändringar i *lagen med särskilda bestämmelser om bostadsbidrag för år 1993* och *lagen om särskilt bidrag till ensamstående med barn* har riksdagen beslutat att de regler som gäller för första halvåret 1993 skall gälla för hela år 1993 (SFS 1559 f.).

Arbetsrätt

I syfte att tillskapa en möjlighet för små företag att teckna försäkring hos försäkringskassan för sådana semesterlönekostnader som förorsakats av semesterlönegrundande frånvaro har riksdagen antagit en *lag om försäkring mot vissa semesterlönekostnader*. Den nya lagen jämte en konsekvensändring i *lagen om försäkringsavtal* träder i kraft den 1 juli 1993 (SFS 1993:16 f.).

Lagstiftning om kredit- och värdepappersmarknaden

Riksdagen har antagit en ny *lag om valuta- och kreditreglering* jämte följdändringar i ett flertal författningar. Den nya lagen, som ersätter *lagen om kreditpolitiska medel* och *valutaregleringslagen*, innehåller dessutom bl. a. bestämmelser om när valutareglering och kreditreglering får tillämpas (SFS1602 ff.).

Riksdagen har beslutat ändringar i *kreditupplysningslagen*. Två av ändringarna är föranledda av EES-avtalet och innebär dels att det tidigare förbudet för utlänningar och utländska företag att bedriva kreditupplysningsverksamhet i Sverige har upphävts, dels att behovsprövningen i samband med tillståndsgivning till kreditupplysningsverksamhet har avskaffats. Därutöver har också den

tidigare tioårsgränsen för tillstånd till kreditupplysningsverksamhet avskaffats. Slutligen har Datainspektionen fått möjlighet att återkalla ett tillstånd då förutsättningarna för tillståndet inte längre föreligger (SFS 1110).

I avvaktan på EES-avtalets ikraftträdande och därmed vissa sammanhängande ändringar i bankrörelselagen har riksdagen antagit en provisorisk *lag om lämplighetsprövning av större ägare i bankaktiebolag*. Enligt lagen har Finansinspektionen möjlighet att pröva lämpligheten hos större ägare i banker. Vidare krävs tillstånd för bl. a. förvärv av s. k. kvalificerade innehav (SFS 1631).

I syfte att göra det möjligt för föreningsbankerna att ombildas till ett bankaktiebolag har riksdagen beslutat ändringar i *föreningsbankslagen* m. fl. lagar. Den ändrade lagstiftningen trädde i kraft den 1 december 1992 (SFS 1058 ff.).

Genom ändring i *lagen om pensionsknutet premiegrundande pensions-sparande* har nämnda sparande avbrutits med verkan från den 6 november 1992 (SFS 1325).

Riksdagen har antagit en *lag om upphävande av vissa lagar om ett kontobaserat penningmarknadssystem m. m.* (SFS 1311).

Genom en ändring i *insiderlagen* har uppgiften att föra insiderregistret flyttats från Värdepapperscentralen till Finansinspektionen (SFS 1322).

Övrig näringsrättslig lagstiftning

Riksdagen har antagit en ny *konkurrenslag*, som skall ersätta den nuvarande konkurrenslagen och lagen om förbud mot konkurrensbegränsning i fråga om jordbruksprodukter. Den nya lagen innebär bl. a. följande. De materiella konkurrensreglerna, som har utformats efter förebild från konkurrensreglerna i Romfördraget och EES-avtalet, innebär principiella förbud dels mot samarbete mellan företag som har till syfte att begränsa konkurrensen på den svenska marknaden eller som ger detta resultat, dels mot missbruk från ett eller flera företags sida av en dominerande ställning på den svenska marknaden. Från förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete mellan företag skall undantag kunna medges i enskilda fall av Konkurrensverket. Undantag från förbudet skall också kunna gälla för grupper av avtal som uppfyller förutsättningarna för enskilda undantag. Föreskrifter om sådana gruppundantag skall beslutas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Enligt den nya lagen är sådana avtal som är förbjudna också ogiltiga. Lagen ger vidare möjlighet för ett företag att efter ansökan hos Konkurrensverket få en förklaring om att förbuden inte är tillämpliga för företaget (icke-ingripandebesked). En överträdelse av förbuden skall kunna medföra skadeståndsskyldighet och konkurrensrättsliga ingripanden i form av dels åläggande vid vite att upphöra med en pågående överträdelse, dels åläggande att betala konkurrensskadeavgift för en redan begången överträdelse. Konkurrensverket beslutar om åläggande vid vite att upphöra med överträdelser av förbuden, medan beslut om skyldighet att betala konkurrensskadeavgift meddelas av domstol på talan av Konkurrensverket. Även i den nya lagen finns regler om kontroll av företagsförvärv. Kontrollen skall omfatta företags-

förvärv där de berörda företagen tillsammans har en årsomsättning som överstiger fyra miljarder kronor. Sådana företagsförvärv skall anmälas till Konkurrensverket för prövning. Ingripande skall kunna ske om företagsförvärvet får antas leda till mer påtagliga skadliga effekter för konkurrensen i ett långsiktigt perspektiv. Domstolsprövningen av konkurrensrättsliga mål skall tills vidare ske enligt en tvåinstansordning med specialiserade domstolar. Stockholms tingsrätt skall som första instans pröva mål om konkurrensskadeavgift och företagsförvärv. När det gäller Konkurrensverkets beslut om undantag, icke-ingripande besked och vitesåläggande skall dessa kunna överklagas hos Stockholms tingsrätt. Stockholms tingsrätts avgöranden skall kunna överklagas hos Marknadsdomstolen som sista instans. Frågor om skadestånd, ogiltighet och utdömande av viten enligt lagen skall prövas av de allmänna domstolarna, men Stockholms tingsrätt skall alltid vara behörig att pröva mål om skadestånd och utdömande av viten. Den nya lagen jämte följdändringar i andra författningar träder i kraft den 1 juli 1993 (SFS 1993:20 ff.).

Riksdagen har — i enlighet med EES-avtalet — beslutat ändringar i *hemförsäljningslagen*. Ändringarna rör framför allt lagens tillämpningsområde. Sålunda omfattar lagen numera inte bara köp av lös egendom utan även andra avtal om överlåtelse och upplåtelse av sådan egendom, t. ex. hyra och leasing. Också andra avtalsituationer — såsom att avtal träffas under utflykter som organiseras av näringsidkaren utanför dennes fasta försäljningsställe — omfattas numera av lagen. Vidare har tillämpningsområdet utvidgats till att omfatta tjänster. Genom ett uttrycklig bestämmelse undantas dock även i fortsättningen försäkringsavtal (SFS 1111).

Riksdagen har — till följd av bl. a. EES-avtalet — antagit en *lag om paketresor*. Den nya lagen innebär ett förstärkt konsumentskydd på reseområdet och innehåller bl. a. regler med krav på information till resenären såväl vid marknadsföring av paketresor som i samband med att avtal träffas och inför avresa. Lagen innehåller också regler som begränsar researrangörers möjlighet att höja priset för en resa. Priset får inte höjas de sista dagarna före avresan, även om arrangören drabbas av kostnadsökningar. Resenärens rättigheter vid ändringar i avtalsvillkoren och vid fel i de avtalade tjänsterna preciseras. Resenären får bl. a. rätt att utan kostnad avbeställa en resa vid väsentliga ändringar i avtalsvillkoren och i vissa fall en rätt till omedelbar och kostnadsfri hemtransport när arrangemangen väsentligt avviker från vad som har utlovats. Vidare innehåller lagen bestämmelser om resenärens rätt att överlåta resan och om skyldighet för arrangören att snabbt vidta åtgärder när resenären framför klagomål som inte är obefogade. I lagstiftningsärendet har också ändringar vidtagits i *resegarantilagen* så att lagens tillämpningsområde överensstämmer med lagen om paketresor. En följdändring har vidare företagits i *sjölagen*. Den nya lagen om paketresor och ändringen i sjölagen trädde i kraft den 1 januari 1993, medan ändringarna i resegarantilagen skall träda i kraft den 1 juli 1993 (SFS 1672 ff.).

Genom ändringar i bl. a. *handelsregisterlagen* och *lagen om ekonomiska föreningar* har riksdagen beslutat överföra ansvaret för handels- och före-

ningsregistren från länsstyrelserna till Patent- och registreringsverket (SFS 1448 ff.).

Riksdagen har beslutat om ändringar i *rennäringslagen* m. fl. författningar. Ändringarna innebär bl. a. ett förtydligande av begreppet renskötselrätt samt ökade möjligheter att vidta åtgärder vid för högt renantal. Den nya lagstiftningen träder i kraft den 1 juli 1993 (SFS 1993:36 ff.).

I syfte att förtydliga bestämmelserna för den samlade kontrollen inom krigsmaterielområdet har riksdagen antagit en ny *lag om krigsmateriel*. Den nya lagen har sålunda ersatt lagen om kontroll över tillverkningen av krigsmateriel, m. m. och lagen om förbud mot utförelse av krigsmateriel, m. m. Även enligt den nya lagen krävs regeringstillstånd för att tillverka, tillhandahålla och exportera krigsmateriel, liksom för utlands-samarbete om utveckling eller produktion av sådan materiel (SFS 1300).

Riksdagen har — mot bakgrund av att Näringsfrihetsombudsmannen (NO) avvecklades den 1 juli 1992 — vidtagit vissa lagändringar i *lagen om marknadsdomstol, konkurrenslagen* m. fl. lagar (SFS 1519 ff.).

Skollagstiftning

Riksdagen har antagit en ny *högskolelag*. Lagen innebär följande nyheter. Utbildningen skall inte bara bygga på vetenskaplig grund utan också på konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet. Lagen innehåller också en uttrycklig bestämmelse om att jämställdhet mellan kvinnor och män alltid skall iakttas. Målen för utbildningen anges vara förmåga till självständig problemlösning och informationsutbyte på vetenskaplig nivå. Den nya lagen föreskriver vidare att varje högskola själv får bestämma särskilda behörighetsvillkor och urvalsregler för tillträde till utbildningen. Även professurer och lektorstjänster regleras i lagen. Den nya högskolelagen träder i kraft den den 1 juli 1993 (SFS 1434).

Karin Lindell